

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 112/2021-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **Axis real, spol. s r. o.**, Bosákova 5/A, Bratislava, IČO 35 851 317, zastúpenej JUDr. Michalom Polákom, advokátom, Panenská 24, Bratislava, proti uzneseniam Okresného súdu Bratislava II č. k. 58 C 18/2018-197 z 20. apríla 2020 a č. k. 58 C 18/2018-217 z 3. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 14. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje ústavnému súdu nálezom vysloviť porušenie jej označených práv napadnutými rozhodnutiami všeobecného súdu, tieto rozhodnutia zrušiť a vrátiť vec sťažovateľky všeobecnému súdu na ďalšie konanie a priznať jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľke ako úspešnej žalobkyni v sporovom konaní bola uznesením vyššieho súdneho úradníka Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 58 C/18/2018 z 20. apríla 2020 (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) priznaná proti žalovanému náhrada trov konania a náhrada trov právneho zastúpenia v špecifikovanej výške, ako aj náhrada trov právneho zastúpenia v odvolacom konaní v špecifikovanej výške. Predmetné uznesenie napadla sťažovateľka sťažnosťou, o ktorej rozhodol

sudca okresného súdu uznesením č. k. 58 C/18/2018-217 z 3. júna 2020 (ďalej len „namietané uznesenie“), ktorým sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že uznesením vyššieho súdneho úradníka jej nebola v rámci celkovej priznanej náhrady trov právneho zastúpenia priznaná odmena za jednotlivý úkon, a to úkon vypracovania predžalobnej výzvy z 22. októbra 2017, čo bolo v uvedenom rozhodnutí odôvodnené tak, že predmetný úkon nepredstavuje trovy, ktoré by vznikli počas konania, keďže bola predžalobná výzva realizovaná ešte pred začatím konania, ktoré sa začína až doručením žaloby na súd. S touto argumentáciou sa podľa vyjadrenia sťažovateľky stotožnil aj sudca v namietanom uznesení, v ktorom uviedol že argumentácia sťažovateľky uvedená v sťažnosti je založená na nesprávnom výklade zákona. V predmetnom uznesení sudca argumentoval, že aj keď zmena právnej úpravy vo vyhláške č. 655/2004 Z. z. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) medzi odmeňované úkony právnej služby v zmysle ustanovení § 13a ods. 1 citovanej vyhlášky zaradila aj predžalobnú výzvu, dotknuté ustanovenie nekorešponduje ustanoveniu § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktoré umožňuje súdu priznať trovy, ktoré vzniknú v konaní, pričom konanie sa považuje za začaté doručením žaloby. Okresný súd tak v namietanom uznesení uzavrel, že aplikoval výkladovú metódu, podľa ktorej právny predpis vyššej právnej sily má prednosť pred právnym predpisom nižšej právnej sily a takisto doplnil, že vo všeobecnosti nie je vylúčené priznanie takéhoto úkonu žalobcovi, keďže pri príprave žaloby po neúspechu predžalobnej výzvy má žalobca možnosť si trovy za uvedenú výzvu uplatniť ako náklady spojené s uplatnením pohľadávky v zmysle ustanovenia § 121 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

4. Sťažovateľka argumentáciu, o ktorú opiera okresný súd svoj právny záver o nepriznaní odmeny za úkon predžalobnej výzvy, považuje za nesprávnu, keďže podľa jej názoru nezohľadňuje platný právny stav. Sťažovateľka na tomto mieste namieta, že v čase právoplatného skončenia jej právnej veci, ku ktorej sa rozhodovanie o trovách viaže, účinná právna úprava, konkrétne ustanovenia § 13a ods. 1 písm. d) vyhlášky zaraďovali medzi odmeňované úkony právnej služby aj predžalobnú výzvu. Sťažovateľka ďalej dodáva, že podľa jej názoru uvedený úkon spĺňa všetky definičné znaky v zmysle legálnej definície trov konania upravenej v ustanovení § 251 CSP. Na tomto mieste sťažovateľka vysvetľuje, že dotknutá predžalobná výzva je nesporne výdavkom nielen preukázaným a odôvodneným, ale aj účelne vynaloženým, keďže bol vynaložený v snahe predísť súdnemu konaniu a tým navyšovaniu výdavkov strán sporu a tiež výdavkom spojeným s úkonom, ktorý vznikol v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Napokon sťažovateľka dodáva, že samotný okresný súd poprel svoju vlastnú argumentáciu tým, že vo svojich oboch rozhodnutiach priznal sťažovateľke odmenu za úkon právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, keďže uvedený úkon bol podľa vyjadrenia sťažovateľky rovnako ako predžalobná výzva uskutočnený ešte pred doručením žaloby na súd. V postupe okresného súdu prezentovanom v oboch označených rozhodnutiach vidí sťažovateľka

porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že okresný súd v oboch napadnutých rozhodnutiach uskutočnil neprimerane extenzívny a zároveň nesprávny výklad ustanovenia § 251 CSP upravujúceho rozhodovanie o náhrade trov konania.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv uznesením vyššieho súdneho úradníka

6. Pokiaľ ide o namietané porušenie označených práv sťažovateľky uznesením vyššieho súdneho úradníka poukazuje ústavný súd na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku konkrétnemu namietanému rozhodnutiu alebo postupu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc z tejto judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa uznesenia vyššieho súdneho úradníka konštatuje ústavný súd existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Sťažovateľka disponovala možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení vyššieho súdneho úradníka v jeho uznesení prostredníctvom sťažnosti, ktorú aj využila, pričom ochranu jej právam zaručeným ústavou a dohovorom bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť sudca okresného súdu, ktorému patrilo rozhodovanie o podanej sťažnosti. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľky uplatnené voči označenému rozhodnutiu okresného súdu. Preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa ustanovenia § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv namietaným uznesením

7. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti časti rozhodnutia všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania. Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, II. ÚS 586/2020).

8. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu prezentovanej v prechádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia sa tak ústavný súd pri posúdení namietaného uznesenia okresného súdu sústredil a zameral svoju pozornosť na posúdenie otázky, či záver tohto rozhodnutia okresného súdu nie je výsledkom excesívneho výkladu, či aplikácie relevantnej právnej úpravy regulujúcej rozhodovanie o trovách konania.

9. Podľa ustanovenia § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

10. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia okresného súdu vyplýva, že sa v ňom sudca okresného súdu stotožnil s dôvodmi uznesenia vyššieho súdneho úradníka okresného súdu, ktorý rozhodol o nepriznaní náhrady nákladov súvisiacich s predžalobnou výzvou, keďže išlo o úkon realizovaný sťažovateľkou ešte pred podaním žaloby, teda pred začatím samotného konania. Okresný súd tak uzavrel, že v zmysle znenia ustanovenia § 251 CSP, ktorý definuje trovy konania ako všetky výdavky, ktoré sú preukázané, odôvodnené, účelne vynaložené a ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, výdavky súvisiace s predžalobnou výzvou nepredstavujú výdavky, ktoré vznikli v samotnom konaní, teda náhradu za uvedený úkon priznať nemožno. Zároveň sťažovateľke nad rámec vysvetlil, že možnosť účinne si uplatniť náklady predžalobnej výzvy poskytuje ustanovenie § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého tieto predstavujú náklady spojené s uplatnením pohľadávky a teda je možné uplatniť si ich po neúspešnosti predžalobnej výzvy v rámci podanej žaloby.

11. Ústavný súd konštatuje, že sa s uvedeným odôvodnením namietaného uznesenia okresného súdu možno z hľadiska zmyslu a účelu právnej úpravy zakotvujúcej legálnu definíciu trov konania stotožniť. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom (pozri sp. zn. II. ÚS 31/2004). Pri kumulatívnom splnení všetkých podmienok uvedených v ustanovení § 251 CSP (preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva) možno každý výdavok zaradiť medzi trovy konania. V sťažovateľkinom prípade, teda v prípade nákladov predžalobnej výzvy okresný súd konštatoval absenciu časovej súvislosti s konaním, teda nesplnenie posledného z uvedených predpokladov. Ústavný súd poukazuje ako na relevantnú skutočnosť, ktorú bolo pri posúdení veci sťažovateľky potrebné zohľadniť na tú okolnosť, že okresný súd prezentovaným výkladom citovaného ustanovenia CSP sťažovateľku o možnosť uplatnenia si nákladov predžalobnej výzvy nijako neobral. Účinnú možnosť jej totiž poskytovalo spomenuté ustanovenie Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sú príslušenstvom pohľadávky aj náklady spojené s jej uplatnením a prostredníctvom ktorého mohla sťažovateľka svoj nárok účinne uplatniť. Za uvedených okolností sa tak ústavnému súdu z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti právny záver okresného súdu o nepriznaní náhrady označeného výdavku v žiadnom prípade nejaví ako excesívny a teda arbitrárny, porušujúci sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti označené práva. Pokiaľ ide o námietky sťažovateľky, v ktorých spochybňuje logickosť ťažiskového

argumentu okresného súdu poukazom na úkon prevzatia a prípravy právneho zastúpenia, za ktorý okresný súd náhradu trov konania sťažovateľke priznal, ústavný súd poznamenáva, že ide o úkon kvalitatívne odlišný od predžalobnej výzvy, ide totiž o úkon, ktorého výsledkom je samotná žaloba, ako prostriedok procesného úkonu, ktorého doručenie predstavuje začatie konania.

12. Vychádzajúc z uvedeného vyhodnotil ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej voči namietanému uzneseniu okresného súdu ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa ustanovenia § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

13. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu